



Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 173g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a
articolului 39 alin. (11) din Codul de procedură civilă
(*alegerea instanței judecătorești de către reclamant*)

CHIȘINĂU
23 decembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 1 noiembrie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 23 decembrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 39 alin. (11) din Codul de procedură civilă, ridicată din oficiu de dnii judecători Vitalie Cotorobai, Ala Malii și Angela Braga, în dosarul nr. 2ac-396/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. SRL „Vitasanmax” a formulat o acțiune civilă împotriva SRL „Termobloc” cu privire la încasarea penalităților contractuale și a cheltuielilor de judecată. Dat fiind faptul că punctul 11.3 din contractul de vânzare-cumpărare stabilește că locul de executare a acestuia corespunde cu adresa juridică a vânzătorului, societatea reclamantă a depus acțiunea civilă la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, pe baza articolului 39 alin. (11) din Codul de procedură civilă.

4. La 23 decembrie 2021, Judecătoria Chișinău a respins acțiunea ca fiind neîntemeiată. SRL „Vitasanmax” a contestat cu apel hotărârea primei instanțe.

5. Printr-o încheiere, dnii judecători Vitalie Cotorobai, Ala Malii și Angela Braga de la Curtea de Apel Chișinău au ridicat din oficiu excepția de neconstituționalitate a articolului 39 alin. (11) din Codul de procedură civilă și au trimis, în acest sens, sesizarea la Curtea Constituțională.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23
Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

7. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 39
Competența la alegerea reclamantului

„[...]

(11) Acțiunea născută din contractul în care se indică locul executării lui poate fi intentată și în oricare dintre sediile instanței din acel loc.

[...]

(14) Alegerea între instanțele care, conform prezentului articol, sânt competente să judece cauza aparține reclamantului.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării privind excepția de neconstituționalitate

8. Autorii menționează că reclamantul nu a intentat prezenta acțiune civilă în instanța în a cărei rază teritorială se află sediul pârâtului, ci în instanța în a cărei rază teritorială se află locul executării contractului, care corespunde cu adresa juridică a vânzătorului. Astfel, societatea reclamantă a intentat acțiunea în conformitate cu articolul 39 alin. (11) din Codul de procedură civilă, care stabilește că acțiunea născută din contractul în care se indică locul executării lui poate fi intentată în oricare dintre sediile instanței din acel loc.

9. Autorii susțin că norma contestată îi permite reclamantului să sesizeze instanța de la locul indicat de părți în contract, deși locul indicat s-ar putea să nu aibă legătură cu executarea contractului. Prin urmare, norma contestată le conferă părților contractante o marjă discreționară nelimitată cu privire la alegerea instanței de judecată competente să soluționeze un eventual litigiu prin indicarea locului executării contractului.

10. Autorii pretind că norma contestată nu prevede cu claritate circumstanțele în care reclamantul poate alege instanța competentă să

soluționeze litigiul, spre deosebire de celelalte prevederi ale aceluiași articol, în care legislatorul a reglementat cu exactitate situațiile în care reclamantul poate alege instanța pentru a intenta acțiunea.

11. Din acest motiv, autorii pretind că prevederile contestate nu corespund exigențelor calității legii și afectează dreptul la judecarea cauzei de către instanța competentă, în conformitate cu articolul 20 alin. (1) din Constituție.

12. În opinia autorilor, prevederile contestate sunt contrare articolelor 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] și 115 [*instanțele judecătorești*] din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

15. Excepția de neconstituționalitate, ridicată din oficiu de Colegiul Curții de Apel Chișinău, este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 39 alin. (11) din Codul de procedură civilă, care prevede că acțiunea născută din contractul în care se indică locul executării lui poate fi intentată și în oricare dintre sediile instanței din acel loc. Curtea constată că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

17. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă care are ca obiect încasarea penalității contractuale și a cheltuielilor de judecată. Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate de instanța de apel care a ridicat excepția de neconstituționalitate.

18. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorilor excepției, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 63 din 22 aprilie 2022, § 18).

19. Autorii excepției pretind că textul contestat contravine articolelor 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] și 115 [*instanțele judecătorești*] din Constituție.

20. Referitor la existența unei ingerințe în articolul 23 din Constituție, Curtea reiterează că acesta nu poate fi invocat de sine stătător. Pentru a fi aplicabil, autorul excepției de neconstituționalitate trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție (DCC nr. 185 din 25 noiembrie 2021, § 25).

21. Cu privire la incidența articolului 20 din Constituție, Curtea observă că autorii susțin că norma contestată nu este clară și permite reclamantului să sesizeze oricare dintre sediile instanței din raza locului de executare a contractului.

22. Curtea observă că articolul 39 alin. (11) din Codul de procedură civilă prevede că acțiunea născută din contractul în care se indică locul executării lui poate fi intentată și în oricare dintre sediile instanței din acel loc. Totodată, alin. (14) din același articol prevede că alegerea între instanțele care, conform prezentului articol, sunt competente să judece cauza aparține reclamantului.

23. Curtea subliniază că articolul 20 din Constituție garantează dreptul la o instanță de judecată stabilită de lege pentru contestarea actelor care violează drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei. Curtea menționează că acest drept implică posibilitatea ca instanța de judecată sesizată să soluționeze, pe baza normelor de drept și a unei proceduri judiciare, orice chestiune care ține de competența sa (*Argyrou și alții v. Grecia*, 15 ianuarie 2009, § 24).

24. Curtea reține că articolul 20 din Constituție este destinat să asigure accesul la un tribunal al persoanelor împotriva acțiunilor care le-au afectat drepturile și interesele. Totuși, în această cauză, Curtea constată că autorii sesizării nu au invocat incidența articolului 20 din Constituție în vederea protecției dreptului de acces la un tribunal al reclamantului sau al pârâtului, ci pentru că prevederile contestate îi acordă reclamantului dreptul de a-și alege instanța competentă pentru a-i soluționa litigiul. Sub acest aspect, Curtea menționează că articolul 20 din Constituție este destinat protecției drepturilor persoanelor fizice sau juridice și nu poate fi invocat în detrimentul beneficiarilor acestei norme constituționale. Așadar, Curtea nu reține incidența articolului 20 din Constituție.

25. Referitor la incidența articolului 115 din Constituție, Curtea reține că autorii excepției nu au motivat caracterul contradictoriu al dispozițiilor contestate cu prevederile acestui articol. Simpla trimitere la această prevedere constituțională nu poate fi considerată o critică de neconstituționalitate. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizărilor formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională s-ar substitui autorilor lor în invocarea argumentelor de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control din oficiu (a se vedea DCC nr. 40 din 29 martie 2022, § 25).

26. Prin urmare, Curtea constată că sesizarea în cauză nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 39 alin. (11) din Codul de procedură civilă, ridicată din oficiu de dnii judecători Vitalie Cotorobai, Ala Malîi și Angela Braga, în dosarul nr. 2ac-396/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac,

intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 23 decembrie 2022

DCC nr. 192

Dosarul nr. 173g/2022